

Si. 12. 20. -2 To leap, bounce, bound, go by leaps, gallop (fig. also); वल्यु वलगन्ति सूक्तयः Pt. 1. 62. -2 To dance, prance; द्वारे हेमविभूषणाश्च तुरगा वलगन्ति यद् दर्पिताः Bh. 3. 148; 2. 125; Si. 18. 53. -4 To be pleased; Bk. 13. 28. -5 To eat; निर्जिताखिलमहारणबौषधिस्यन्दसारममृतं ववल्लिगरे Si. 14. 29. -6 To swagger, vaunt; विद्यासन्नविनिर्गलकणमुषो वलगन्ति चेत् पामराः Bv. 1. 72.

वलाकः A jumper, dancer.

वलानम् Leaping, jumping, galloping; तुरगवलगनचञ्चल-कुण्डलः R. 9. 51.

वला A bridle, rein; आलाने गृह्यते हस्ती वाजी वलासु गृह्यते Mk. 1. 50; also वलगः (in the same sense); वङ्गावल्लमैक-सबलपाणयः Si. 12. 6.

वलिगत p. p. 1 Jumped, bounded, leaped &c. -2 Moved, made to dance; वलिगतम् गलद्धमेजलमालोहितेक्षणम् Kāv. 2. 73. -तम् 1 A gallop, one of the paces of a horse; सज्जोऽयं नियमितवलिगताकुलाश्चः Ve. 2. 29. -2 Swagge- ring, boasting, vaunt; तद् वृथा च सभामध्ये वलितं ते वृकोदर Mb. 5. 160. 70; निमित्तादयराद्धेषोर्धनुष्कस्येव वलितम् Si. 2. 27.

वला a. [वल् संवरणे उ गुक् च Un. 1. 19] 1 Lovely, beautiful, handsome, attractive; तद्वल्युना युगपदुन्मिषितेन तावत् R. 5. 68; जलमङ्गुलकवाथवल्युवलात्... Si. 5. 29; Ki. 18. 11. -2 Sweet; आनम्य वल्युवचनैर्विनिवारितेऽपि Bv. 2. 136. -3 Precious. -adv. Beautifully, splendidly; हृदि वाचि तथान्येषां वल्यु वलगन्ति सूक्तयः Pt. 1. 62. -ल्युः A goat. -Comp. -नाद a. singing sweetly. -पत्रः a kind of wild pulse.

वल्युक a. Handsome, lovely, beautiful. -कम् 1 Sandal. -2 Price. -3 A wood.

वल्युलः The flying fox.

वल्युलिका 1 A cockroach. -2 A chest.

वल्युयति Den. P. 1 To be handsome. -2 To be mild or gentle. -3 Ved. To praise, honour; cf. बृहस्पति यः सुमूर्तं विभर्ति वल्युयति वन्दते पूर्वभाजम् Rv. 4. 50. 7.

वल्ल 1 Ā. (वल्लते) To eat, devour.

वल्लनम् 1 Eating. -2 Food.

वल्लिक, वल्लिकि m., n. See वल्लिक.

वल्लि An ant. -Comp. -कूटम् an ant-hill.

वल्लिकः, -कम् [वल् ईक मुद् च Un. 4. 25] An ant-hill, a hillock thrown up by white ants, moles &c.; धर्म शनैः संचिनुयाद्वल्लिकमिव प्रतिकाः Subhās; Me. 15; Ś. 7. 11. -कः 1 Swelling of certain parts of the body, elephantiasis. -2 The poet Vālmiki. -Comp. -भौमम्, -राशिः, -वपा an ant-hill. -शीर्षम् a kind of antimony (used as collyrium).

वल्यु (ल्यु) ल् 1 P. (वल्यु-ल्यु-लयति) 1 To cut off. -2 To purify.

वल्ल 1 Ā. (वल्लते) 1 To cover. -2 To be covered. -3 To go, move.

वल्लः [वल् घञ्] 1 Covering. -2 A weight of three *Gunjās*. -3 Another weight of one *Gunja* and a half; or of two *Gunjās* (in medicine). -4 Prohibiting. -5 Wincing corn. -6 A *Māṣa* of silver. -7 A kind of wheat.

वल्लकः 1 A bird. -2 A sea monster; also वल्लभकः Buddh.

वल्लकी [वल् क्वुन गौरा० ङीष् Un. 5. 44] The (Indian) lute; अजस्रमास्फालितवल्लकीगुणक्षतोज्ज्वलाङ्गुष्ठनखांशुभिन्ना Si. 1. 9; 4. 57; R̥s. 1. 8; R. 8. 41; 19. 13.

वल्लभ a. [वल्-भञ् Un. 3. 124] 1 Beloved, desired, dear. -2 Supreme. -भः A lover; husband; (खेदः) त्वयि विलसति तुल्यं वल्लभालोकेन Māl. 3. 8; Si. 11. 33. -2 A favourite; करोति निर्विकल्पं यः स भवेद्राजवल्लभः Pt. 1. 53. -3 A superintendent, an overseer. -4 A chief herdsman. -5 A good horse (one with auspicious marks); मन्दुरा-परिभ्रष्टवल्लभतुरङ्गमपर्याङ्गुलीकृत... Ve. 2. 19/20. -भा A beloved female, mistress, wife; बहुवल्लभा राजानः श्रूयन्ते Ś. 3; Mu. 3. 9. -Comp. -आचार्यः N. of the celebrated founder of a Vaisnava sect. -गणिः N. of a lexicographer. -जनः a mistress. -पालः a groom; स्तोकेन नाक्रमत वल्लभपालमुचैः Si. 5. 56.

वल्लभायितम् A mode of sexual enjoyment; cf. पुरुषायित.

वल्लरम् [वल्-अरन्] 1 Aloe wood. -2 A bower. -3 A thicket (गहन). -4 A branching foot-stalk (मञ्जरी).

वल्लरिः, -री f. [वल्-अरि वा ङीष्] 1 A creeping plant; अनपायिनि संश्रयदुमे गजभन्ने पतनाय वल्लरी Ku. 4. 31; तमोवल्लरी Māl. 5. 7. -2 A branching foot-stalk; चित्रश्रीरलमलकाग्र-वल्लरीभिः Si. 8. 56. -3 *Trigonella Foenum Graecum* (Mar. मेथी).

वल्लवः (-वी f.) See वल्लव. A cowherd; विश्रम्भस्तु न गन्तव्यो वल्लवानामिति स्मरे Mb. 3. 239. 6 (v. 1.); पश्यन्-कृताथैरपि वल्लवीजनः Si. 12. 39 (v. 1.).

वल्लि f. [वल्-इन् Un. 4. 135] 1 A creeper, creeping or winding plant; भूतेशस्य भुजङ्गवल्लिवलयसङ्घनदजूटा जटाः Māl. 1. 2. -2 The earth. -Comp. -दूर्वा a kind of grass. -पाषाणसंभवम् coral; also वल्लिकाग्रम्.

वल्लि f. A creeping plant, winding plant, creeper. -Comp. -कर्णः a particular deformity of the ear, also वल्लरकः. -गडः a kind of fish (भोला, बालिकडा). -जम् pepper. -पदम् a kind of cloth. -वृक्षः the *Sala* tree.

वल्लूरम् [वल्-उरन्] 1 A bower, an arbour. -2 A place overgrown with creepers, wood, thicket. -3 A branching foot-stalk. -4 An uncultivated field. -5 A desert, wild, wilderness. -6 Dried flesh.